

Problemàtica viva

Secretariat Diocesà de Pastoral Familiar
Arquebisbat de Barcelona

Núm. 141
Gener 2020

El camí del diàleg ecumènic i interreligiós.

Aquest any el lema de la setmana de pregària per a la unitat dels cristians, celebrada cada any el mes de gener, és: *Ens van mostrar una humanitat poc comuna* (Fets 28,2). Amb aquesta frase es descriu el generós tracte que els habitants de Malta van prodigar als naufrags del vaixell en el qual Sant Pau es dirigia a Roma. Avui, el record d'aquella acollida ens convida a tractar amb una humanitat semblant les persones que ens demanen ajuda, siguin de la religió que siguin. En consonància amb això, la pastoral familiar posa el seu interès en el diàleg ecumènic i interreligiós pensant en el bé dels matrimonis mixtos i de culte disparell que la globalització propiciarà cada cop més. El diàleg i la comunicació són l'essència de la vida matrimonial.

La persona és una realitat *in fieri*: sempre s'està fent.

La persona mai no és una realitat acabada: sempre està fent-se i mostra la seva humanitat en l'acollida de qui és diferent i ho necessita. Gràcies a l'esforç del diàleg --en camí, en procés, en transformació personal i comunitària, en relació amb els altres, amb l'altre, amb el totalment Altre-- podem créixer, caminar, compartir i col·laborar junts. És un diàleg que no té fi. El diàleg ecumènic i interreligiós, juntament amb el diàleg intercultural, és una experiència positiva i enriquidora. És un nou desafiament global i eclesial per a la convivència i alhora és un repte cultural i espiritual, ja que el millor antídote contra la por és el coneixement mutu, el respecte i l'amor.

El diàleg: un intercanvi d'amor.

S'entén per diàleg qualsevol forma de comunicació i relació entre persones, grups o comunitats, en una atmosfera de sinceritat, de mútua confiança, de respecte i llibertat, en la qual els dialogants pretenen ajudar-se en una millor comprensió de la veritat, amb una obertura a les opinions i posicions dels altres a partir dels seus criteris o de la pròpia identitat. El diàleg parteix de la base d'uns convenciments dels que dialoguen, però aquestes conviccions sempre es poden millorar, aprofundir i compartir. Les veritables creences religioses no són mai estàtiques: sempre es poden enriquir, perfeccionar i relacionar amb la vida de manera diferent; els textos sagrats sempre s'hauran d'interpretar i això evitarà el fonamentalisme o l'integritisme religiós. Ara bé, el diàleg no pot ser veritable si no és un amor pràctic i compromès, si no és una pràctica de l'amor. Si en el diàleg no hi ha aquest rerefons de l'estimació, costarà molt reconèixer l'altre i acceptar coses de l'altre. L'amor demana que el qui estima es faci "un" amb l'estimat de manera recíproca. Sant Agustí afirma que *qui no coneix, no estima*. Si no et conec, no puc estimar-te. Cal convertir-nos junts vers la Veritat i l'Amor.

La pregària i el silenci: claus del diàleg.

Hi ha silencis agressius. Són els que es produeixen quan la distància congela el cor. A les religions, i especialment a la tradició bíblica, hi ha una forma peculiar i original de diàleg: la pregària i el silenci. La pregària és el cor de tota tradició religiosa. Ens recorda Raimon Panikkar que el silenci fecunda tota Paraula feta vida i pregària per al diàleg i l'encontre en el misteri de relació i d'amor. El jesuïta Xavier Melloni afirma que *la unió que no es pot donar a través del raonament i les paraules, es dona en el silenci de la pregària. La pregària és un espai privilegiat de trobada que transcendeix totes les tradicions que ens són convocades* (Vid. Sans, 2014).

El diàleg ecumènic.

A grans trets es pot dir que hi ha hagut tres grans divisions cristianes: una al segle V, arran de les discussions sobre la naturalesa divina i humana de Jesús; una altra al segle XI amb la separació entre Orient i Occident; i la tercera al XVI a Occident amb el naixement del protestantisme. El mateix protestantisme es dividí també en tres grans branques: *la luterana*, que s'ha mantingut sense gaires divisions; *la calvinista*, que s'ha anat dividint i subdividint en milers de confessions; i *l'anglicanisme*, que sempre ha volgut mantenir un equilibri, moltes vegades inestable, entre la tradició catòlica i la protestant.

Les comunitats cristianes sempre han vist les divisions com un escàndol i com una situació anòmala i han intentat refer la unitat (Jn 17, 20-21). El moviment ecumènic és iniciat pels missioners protestants el 1910 a Edimburg, Escòcia, i es consolida el 1948 a Amsterdam (Holanda), amb la creació del "Consell Mundial d'Esglésies" (CME). A Lió, França, el 1933 el pare Paul Couturier, catòlic, inicià la "Setmana de Pregàries per la Unitat dels Cristians" a partir de la seva relació amb els emigrants russos ortodoxos, fugitius de la Revolució Russa. Actualment es celebra en tot el món cristià del 18 al 25 de gener. A l'encíclica *Ecclesiam suam* (1964), el Papa Pau VI posà els fonaments teològics d'aquest diàleg: Déu ha sortit a l'encontre de l'home, la Bíblia és el diàleg de Déu amb l'home, Jesús és la màxima expressió d'aquest diàleg; l'Església no pot deixar de dialogar. Al Concili Vaticà II l'Església Catòlica interioritza plenament aquesta actitud de diàleg. El decret sobre l'Ecumenisme, *Unitatis Redintegratio*, amplia i aprofundeix aquest nou camí ecumènic i la declaració *Nostra Aetate* sobre les altres religions expandeix l'actitud de diàleg al món no cristià.

Els principis cristians del diàleg Interreligiós.

El diàleg interreligiós, per als cristians, segueix un camí de diversos àmbits progressius. Un primer àmbit és el de **les relacions personals** entre creients de diferents religions. L'estimació fa conèixer millor (Sant Agustí). Un segon àmbit consisteix a **llevar els prejudicis històrics** d'unes religions respecte de les altres. Els prejudicis perjudiquen molt l'apropament. Un pas més es dona amb la **col·laboració** en temes socials, humanitaris i ecològics. Un quart àmbit d'aprofundiment es produeix quan es **coneix la doctrina** dels altres. Un esglaió més arriba quan **s'enceta un diàleg enriquidor**. I, finalment, tots aquests àmbits queden coronats quan es comparteix **la pregària conjunta**. Aquest darrer pas per a molts creients de les diverses religions representa un greu problema perquè l'objecte o persona vers on es projecta aquesta pregària sovint varia en les diverses religions.

En el diàleg interreligiós s'ha de fugir del *relativisme*. Caure en el relativisme implica postular que tot el que professen les religions és igualment veritat, cosa que significaria que res és pròpiament veritat. També cal apartar-se del *sincretisme*, el qual defensa una barreja indiscriminada d'elements de totes les religions. També cal recordar que tot diàleg s'ha de basar en la pròpia identitat sense renunciar a res que es consideri essencial. Cada religió té la seva forma de ser. També és veritat, però, que tots podem aprendre de tots. Sense que sigui necessari ni convenient arribar de forma precipitada a una unificació religiosa mundial, no podem oblidar, com ens diu l'arquebisbe de Tarragona Joan Planellas (carta dominical de 9-I-2020) que *refer la unitat és un deure de l'Església i de cada petita comunitat cristiana* i que *conèixer, acollir i ajudar els cristians d'altres Esglésies és un bon inici de cara a la unitat*.

Preguntes i qüestions obertes.

- Quina és la teva actitud davant del diàleg ecumènic i interreligiós? En quina mesura ens deixem enriquir pels conciutadans que practiquen altres religions o no són creients? Pensem que ens poden aportar alguna cosa?
- Com a cristià, et sents lluny o a prop d'altres religions? Què en coneixes? Has visitat o participat en alguna trobada/pregària ecumènica o interreligiosa?
- Coneixes matrimonis mixtos o formats per membres de diferents religions? Quins problemes afronten? Què poden aportar al diàleg interreligiós?

Bibliografia.

- LLOPIS, Joan, *Les religions del món*, Centre de Pastoral Litúrgica, Barcelona, 2008.
- MATABOSCH, Antoni, *Del diàleg ecumènic al diàleg interreligiós*, Ed. Claret (Fundació Joan Maragall-Quaderns, nº 108), Barcelona, 2015.
- MELLONI, Xavier, *L'U en la multiplicitat. Aproximació a la diversitat i unitat de les religions*, Ed. Mediterrània, Barcelona, 2003.
- SANS, Jesús, *La pregària interreligiosa, avui. Poden pregar juntes les religions*, Pagès editors, Lleida 2014.

Pel·lícules.

Dios mío, ¿pero qué te hemos hecho? Dirigida per Philippe de Chauveron (França, 2014)
De dioses y de hombres. Dirigida per Xavier Beauvois (França, 2010)